

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Zajednički projekat Evropske unije i Saveta Evrope

„Jačanje kapaciteta policije i pravosuđa za borbu protiv korupcije u Srbiji” (PACS)

www.coe.int/pacs

Tehnički dokument

Dopuna priručniku „Borba protiv korupcije: Osnovni pojmovi”

PODACI O MATERIJALNOM BOGATSTVU FIZIČKIH LICA U ISTRAGAMA KORUPCIJE – PRAKSA I ZAKONODAVNI OKVIR U NEMAČKOJ

Pripremio g. Tilman Hoppe, ekspert Saveta Evrope

Avgust 2013.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. REZIME.....	6
3. BAZE PODATAKA	7
3.1. Nepokretnosti	7
Osnovne informacije.....	7
Baza podataka.....	8
Pristup	9
Međunarodne veze	9
3.2. Motorna vozila.....	10
Osnovne informacije.....	10
Baza podataka.....	11
Pristup	11
Međunarodne veze	12
3.3. Brodovi i čamci	13
Osnovne informacije.....	13
Baza podataka.....	14
Pristup	14
Međunarodne veze	14
3.4. Vazduhoplovstvo	14
Osnovne informacije.....	14
Baza podataka.....	15
Pristup	15
Međunarodne veze	15
3.5. Bankovni računi i računi hartija od vrednosti	15
Osnovne informacije.....	15
Opis baze podataka	15
Pristup	15
Međunarodne veze	16
3.6. Osiguranje (polise s gotovinskom vrednošću)	17
Osnovne informacije.....	17
Baza podataka.....	17
Pristup	17
Međunarodne veze	18
3.7. Finansijske transakcije	18
Osnovne informacije.....	18
Baza podataka.....	18

Pristup	19
Međunarodne veze	19
3.8. Hartije od vrednosti, akcije	19
Osnovne informacije.....	19
Baza podataka.....	20
Pristup	20
Međunarodne veze	20
3.9. Preduzeća i privredni subjekti	21
Osnovne informacije.....	21
Privredni registar	21
Komercijalni registar	21
Baza podataka.....	22
Pristup	22
Međunarodne veze	22
3.10. Porezi: na prihod, na imovinu itd.	23
Osnovne informacije.....	23
Baza podataka.....	24
Pristup	24
Međunarodne veze	25
3.11. Ostale baze podataka	26
4. PRISTUP PODACIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU	27
5. MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ.....	28
6. OPŠTA ZAŠTITA PODATAKA.....	30

<p>Za dodatne informacije, obratite se na adresu:</p> <p>Jedinica za privredni kriminal i saradnju Odeljenje za akciju protiv kriminala Direktorat za ljudska prava i vladavinu prava Savet Evrope Tel: +381 11 71 555 12; Email: lado.lalicic@coe.int; www.coe.int/pacs</p>	<p>Ovaj dokument sačinjen je uz finansijsku pomoć Evropske unije i Saveta Evrope. Stavovi koji su u njemu izraženi ni u kom slučaju ne odražavaju zvanično mišljenje Evropske unije ili Saveta Evrope.</p>
---	--

1. UVOD

Tokom prethodnih nekoliko godina, u literaturi posvećenoj borbi protiv korupcije velika pažnja se obraćala na finansijsko bogatstvo državnih službenika.¹ Osnovna svrha sistema u kojem oni prijavljuju svoje prihode i imovinu jeste da se uoči svako neobjašnjivo bogatstvo među njima kao mogući znak njihovog bogaćenja kroz korupciju na službenoj dužnosti.

Kada je reč o građanima, međutim, ne postoji takav utvrđeni sistem praćenja njihovog bogatstva i nadzora nad njim. U celini gledano, to je i logično: suprotno državnim službenicima, privatna lica nisu u mogućnosti da se nezakonito obogate primajući mito u zamenu za „javnu uslugu”. S druge strane, građani kao fizička lica mogu nagomilati nezakonito bogatstvo korupcijom: oni mogu mitom obezbediti da dobiju građevinske dozvole, poreske olakšice itd., ili mogu učestvovati u sistemima za proneveru javnih sredstava. Kada je reč o korupciji u privatnom sektoru, očigledno je da postoji mogućnost da se između dva osnovna entiteta odvijaju koruptivne radnje radi bogaćenja.

U Nemačkoj ne postoji krivično delo koje bi odgovaralo nezakonitom bogaćenju predviđenom članom 20. Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije (*UNCAC*)². Međutim, kada postoje neregularne finansijske transakcije ili bogaćenje, prvo se posumnja u pranje novca, što potom opravdava dalje prikupljanje podataka u krivičnoj istrazi.

Kako se može utvrditi da neko lice poseduje bogatstvo? Relativno je lako pretresti kuću osumnjičenog da bi se prikupili podaci koji postoje na papiru i u kompjuteru. Međutim, ako još nema dovoljno dokaza da se dobije nalog za pretres, potrebni su podaci iz javno dostupnih izvora, kao što je internet i, što je važnije, podaci iz državnih baza podataka.

Postoji nekoliko priručnika koji se mogu koristiti za istraživanje korupcije i privrednog kriminala. Međutim, ne postoji neki sistematski opšti pregled u kome bi bilo moguće naći uputstva o tome koje baze podataka istražitelji mogu da koriste – u skladu s načelom zaštite podataka – kako bi potkrepili sumnje da su se privatni građani nezakonito obogatili korupcijom i drugim vidovima privrednog kriminala.

Sledi:

- opšti pregled podataka dostupnih u bazama podataka;
- koje održava država ili im država može direktno pristupiti, u policijske svrhe;
- u sklopu nemačkog zakonskog okvira za procenu bogatstva građana kao fizičkih lica.

Ipak, mora se imati na umu da podaci iz državnih baza podataka, kao i iz privatnih baza podataka kojima država ima direktan pristup (na primer, brojevi bankovnih računa)

¹ Vidi, na primer: OECD, *Asset Declarations for Public Officials – A Tool To Prevent Corruption* (OECD, „Prijave imovine državnih funkcionera – Sredstvo za sprečavanje korupcije”) (2011); www.oecd.org/dataoecd/40/6/47489446.pdf; World Bank Group/Alexandra Habershon, Stephanie Trapnell: „Public Office, Private Interests: Accountability Through Income and Asset Disclosure” („Javna služba, privatni interesi: Odgovornost kroz obelodanjivanje prihoda i imovinskog stanja”) (2012); http://www1.worldbank.org/finance/star_site/documents/PublicPrivateInterests/Public-Office-Private-Interests.pdf; RAI, *Rules and experiences on integrity issues* („Pravila i iskustva u vezi s pitanjima integriteta”) (2012), http://www.rai-see.org/doc/Study-Rules_and_experiences_on_integrity_issues-February_2012.pdf.

² www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/.

predstavljaju samo mali deo mogućnosti koje inače stoje na raspolaganju ako se želi proceniti bogatstvo nekog fizičkog lica:

Izvor	Primeri
Državne baze podataka – imovina (neposredni zaključak o vlasništvu)	- katastar - registar automobila
Državne baze podataka – ne odnose se na imovinu (indirektni zaključci o bogatstvu)	- sudski dosijeji (npr. krivični) - dozvole za izvoz ³
Privatne baze podataka	- transakcije preko kreditnih kartica - novinski izveštaji
Svedoci	- gotovinske kupovine - skrivena sredstva
Dokumenti	- hotelski računi - avionske karte

Američko Ministarstvo pravde (Odsek za oduzimanje imovine stečene kriminalom i borbu protiv pranja novca)⁴ sačinilo je korisne i sveobuhvatne dokumente: „Vodič za finansijske istrage” i „Kontrolni spisak za finansijske istrage” u kojima je objašnjeno na koji način treba koristiti tragove i naznake u finansijskim istragama. Iz sledećeg odlomka moguće je sagledati stratešku perspektivu pomenutog vodiča:

<ul style="list-style-type: none"> ☐ Arhiva građanskog i krivičnog suda (Evidencija okruga i savezne države) <ul style="list-style-type: none"> ☐ Građanske parnice i poravnanja ☐ Krivični postupci <ul style="list-style-type: none"> ☐ Omogućuje se da se u parničnom postupku otkriju skrivene transakcije ili prikrivena imovina ☐ Omogućuje se pristup svedocima koji mogu zauzeti neprijateljski stav ☐ Omogućuje se da se otkriju tajna imena, višestruki brojevi socijalnog osiguranja ili adrese koje ranije nisu bile poznate ☐ Omogućuje se da se razotkriju ranije nepoznate veze s drugim fizičkim ili pravnim licima ☐ Evidencija brakorazvodnih postupaka i postupaka pravnog razdvajanja (okružna arhiva) <ul style="list-style-type: none"> ☐ Omogućuje se da se u brakorazvodnom postupku otkriju skrivene transakcije ili prikrivena imovina ☐ Omogućuje se pristup svedocima koji mogu zauzeti neprijateljski stav ☐ Omogućuje se da se otkriju ranije nepoznate veze s drugim fizičkim ili pravnim licima.

³ Na primer, ono što daje Savezna kancelarija za privredu i kontrolu izvoza („Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle – BAFA”), <http://www.bafa.de/bafa/en/index.html> (na engleskom jeziku).

⁴ <http://www.justice.gov/criminal/afmls/pubs/> (na engleskom jeziku).

2. REZIME

Sledi spisak glavnih baza podataka u Nemačkoj kojima policijske službe imaju pristup u nastojanju da otkriju bogatstvo za koje postoji sumnja da ga osumnjičeni poseduje:

Državna baza podataka	Imovina	Prag	Podaci o vrednosti	Neto pristup	Posebna međunarodna veza
Zemljišne knjige	Nepokretnosti	Sve	Ne	Da	Ne
Centralni registar motornih vozila	Automobili	Svi	Ne	Da	Da
Registar plovila	Plovni objekti	>15 metara	Ne	Ne	Ne
Registar vazduhoplova	Letelice	Ne	Ne	Ne	Ne
Registar sportskih vazduhoplova	Sportske letelice	Ne	Ne	Ne	Ne
Baza podataka o pranju novca	Novac (gotovinski, elektronski transferi)	Ne	Da	Ne	Da
Privredni registar	Preduzeća, trgovinske kuće	Ne	Delimično	Da	Ne
Registar berzanskih trgovaca	Berzansko poslovanje	Ne	Ne	Ne	Ne
Poreska baza podataka	Porezi (na prihod, PDV itd.)	Ne	Da	Da	Da

Baze podataka kojima država ima poseban pristup, a odnose se na fizička lica kao vlasnike	Predmet vlasništva	Prag	Vrednost	Neto pristup	Međunarodna veza
Bankovnih računa	Račun u banci (broj računa)	Ne	Ne	Da	Da
Polisa osiguranja	Polise s gotovinskom vrednošću	Ne	Da	Ne	Ne
Hartija od vrednosti	Akcije, deonice itd.	Ne	Da	Ne	Da

Postoji i nekoliko drugih državnih izvora podataka, koji u sasvim retkim prilikama pružaju uvid u bogatstvo građana ili sadrže tragove koji ukazuju na to bogatstvo (vidi niže).

3. BAZE PODATAKA

3.1. Nepokretnosti

Osnovne informacije

Sve nepokretnosti moraju biti registrovane u zemljišnim knjigama, kao instituciji iz domena javnog prava. Nadležnosti zvaničnika gruntovnice i oblik formiranja i vođenja zemljišnih knjiga bliže su utvrđeni nemačkom *Grundbuchordnung (GBO)* – Uredbom o zemljišnim knjigama – i dopunskim uredbama saveznog ministra pravde.⁵ Gruntovnice su pod Ministarstvom pravosuđa u 16 nemačkih saveznih pokrajina (*Länder*). Svaki od 650 okružnih sudova⁶ u Nemačkoj vodi zemljišne knjige za svoj sudski okrug.

U ulozi registra javnih isprava zemljišne knjige funkcionišu kao zakonski osnov za prenos vlasništva, posebno za to da se utvrde nesporni vlasnički status i ostali osnovi za upis određenih prava, kao i osnov za podizanje hipotekarnih zajmova. Zemljišne knjige počivaju na dva važna pravna načela:

- Promene prava na zemljište ne stupaju na snagu pre no što se unesu u Katastar (konstitutivnost);
- Dok se ne dokaže drugačije, podrazumeva se da su svi podaci evidentirani u zemljišnim knjigama tačni. U njih se polaže „vera javnosti”, drugačije rečeno, svako ko stiče zakonsko imovinsko pravo u odnosu na određenu imovinu može pretpostaviti da su podaci u zemljišnim knjigama ispravni, sem ukoliko se ne evidentira žalba na ispravnost tih podataka ili dotle dok lice koje stiče pravo svojine ne sazna da je neki uneti podatak netačan (verodostojnost).

Sadržaj zemljišnih knjiga zasniva se na privatnim ugovorima čiju verodostojnost overavaju javni beležnici. To nije sistem izvoda iz zemljišnih knjiga,⁷ već se ugovori čuvaju u zemljišnoknjižnim ulošcima koji pripadaju svakom zemljišnoknjižnom telu. Unosi se obavljaju samo na osnovu podnetog zahteva, što znači da ne postoji izvorna, samostalna aktivnost koja bi bila vezana isključivo za zemljišne knjige.

Mogu se registrovati sledeća prava na zemljište:

- pravo svojine,
- pravo zajedničke svojine, susvojine nad imovinom,
- vlasništvo nad zgradom bez vlasništva nad zemljištem (dugoročni zakup),
- puno pravo svojine nad stanom u kombinaciji s delimičnim vlasništvom nad zemljištem,
- ograničeno pravo vlasništva jedne parcele da na neki način koristi susednu parcelu, ili da spreči da ona bude na određeni način korišćena; to pravo je povezano s parcelom, kao pravo prolaza,

⁵ Delovi ovog poglavlja o nekretninama preuzeti su iz osnovnog teksta Winfried Hawerk, Grundbuch and Cadastral Systems in Germany, Austria and Switzerland („Zemljišne knjige i katastarski sistemi u Nemačkoj, Austriji i Švajcarskoj”) (tekst nije datiran) ili su zasnovani na sažetku tog teksta, http://www.fig.net/commission7/reports/events/delft_seminar_95/paper3.html (na engleskom jeziku).

⁶

http://www.bmj.de/SharedDocs/Downloads/DE/pdfs/Anzahl_der_Gerichte_des_Bundes_und_der_Laender.pdf?__blob=publicationFile (na nemačkom jeziku).

⁷ <http://www.landtrusttn.com/difference-between-ownership-by-deeds-and-torrens-system/> (na engleskom jeziku).

- ograničenje u pogledu raspolaganja, kao ograničeno pravo lica ili zajednice ili kao pravo opštine da podigne gasovod na privatnom zemljištu,
- hipoteke u različitim oblicima kao kolaterala za zajmove,
- preče pravo nekog lica da kupi imovinu,
- preče pravo da ponovo otkupi imovinu.

Baza podataka

Postoje dva načina vođenja zemljišnih knjiga:

- pomoću stvarnog registra uložaka, gde se svako zemljišnoknjižno telo registruje u posebnom ulošku;
- pomoću ličnog (imeničnog) registra, gde se sve nepokretnosti koje pripadaju jednom istom vlasniku registruju u jednom ulošku.

U novije vreme uobičajen je registar ličnih uložaka. Po pravilu, svaka nepokretnost treba da bude registrovana u zemljišnoj knjizi, sem onih zemljišnih parcela koje se nalaze u državnoj svojini i nisu u prometu na normalnom tržištu zemljišta, kao što su, na primer, ulice.

Zemljišnoknjižni uložak ima sledeću strukturu:

- osnov prava
 - o nadležni okružni sud,
 - o okrug,
 - o broj uložka;
- popis imovine (dobara)
 - o broj dobra,
 - o broj parcela (imovina može biti podeljena na određeni broj parcela),
 - o opis parcela (područje, namena zemljišta, lokacija),
 - o prava vlasnika drugih parcela (pravo najma),
 - o susvojina;
- deo I
 - o ime vlasnika zemljišta,
 - o broj dobara;
- deo II
 - o svi vidovi olakšica, opterećenja i ograničenja u pogledu raspolaganja,
 - o redosled prava po starešinstvu;
- deo III
 - o svi vidovi hipoteka.

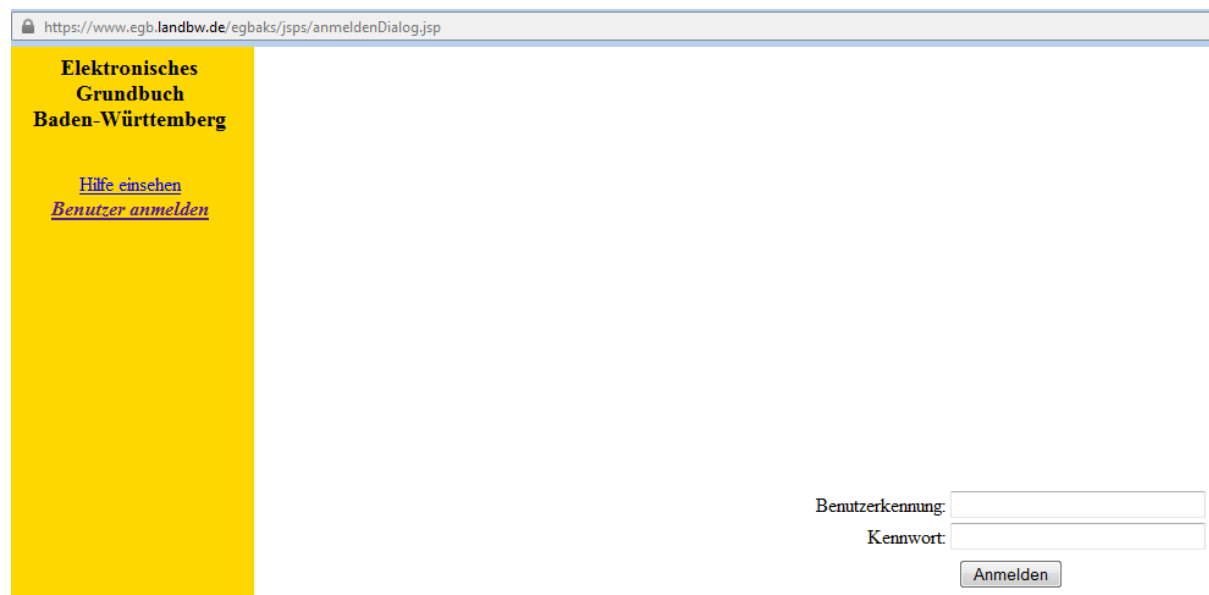
Pored zvaničnog zemljišnog registra, postoje i ulošci koji sadrže kopije ugovora i drugih isprava, a koji se odnose na taj zemljišnoknjižni uložak. U zemljišnim knjigama prikazuje se (samo) pravni status stvarne imovine; ne njena nabavna cena ili njena tržišna vrednost. Međutim, ako se pristupi ugovoru koji se nalazi u papirnom ulošku, može se steći uvid u kupovnu vrednost. Pored toga, na osnovu hipoteka i drugih finansijski relevantnih prava može

se po pravilu izvući zaključak o zemljišnoj vrednosti (tj. tržišnoj vrednosti) imovine (nepokretnosti).

Pristup

Svako lice ima pravo uvida u zemljišne knjige i dobijanje izvoda iz zemljišnih knjiga. Za građane, to pravo je ograničeno na poseban interes koji se tiče posebnog zemljišno-knjižnog uloška koji mora biti prijavljen službenicima da bi se poštovale sve odredbe o zaštiti podataka koje važe u Nemačkoj. Državni organi imaju neograničen pristup zemljišnim knjigama.

Članom 133. *GBO*⁸ predviđene su elektronske zemljišne knjige. To je onlajn baza podataka (www.grundbuch-portal.de/). Na početnoj stranici moguće je izabrati elektronsku glavnu zemljišnu knjigu jedne od 16 nemačkih pokrajina. Pošto je reč o državnoj agenciji, pristup svim podacima u bazi podataka moguć je na osnovu korisničkog imena i odgovarajuće šifre:

https://www.egb.landbw.de/egbaks/jsps/anmeldenDialog.jsp

Elektronisches Grundbuch Baden-Württemberg

[Hilfe einsehen](#)
[Benutzer anmelden](#)

Benutzerkennung:

Kennwort:

Međunarodne veze

Kao i sve druge informacije, i podaci iz zemljišnih knjiga obuhvaćeni su odredbama o redovnoj međunarodnoj pravnoj pomoći. Pored toga, evropska služba za podatke iz zemljišnih knjiga (*EULIS*)⁹ povezuje onlajn baze podataka nekoliko evropskih država (koje ne moraju nužno biti članice EU):

⁸ http://www.gesetze-im-internet.de/gbo/_133.html (na nemačkom jeziku).

⁹ <http://eulis.eu/> (na engleskom jeziku).

Home About Eulis Our service News & events Contact us Launch the service >

EULIS

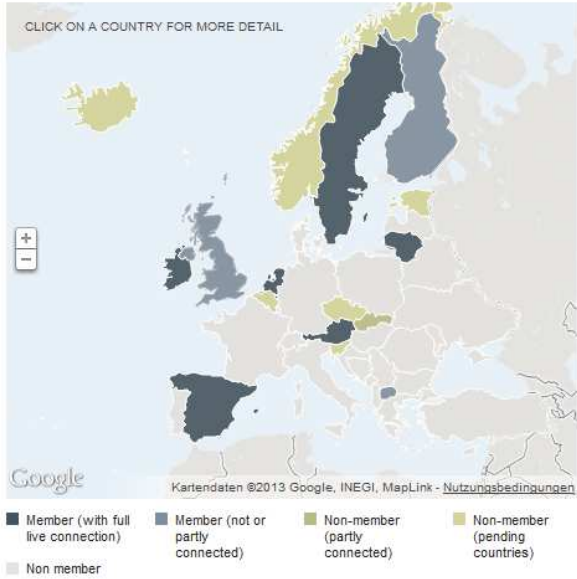
EULIS (European Land Information Service) provides direct access to official land registers in Europe.

EULIS provides an online service for professional, registered customers. Access to European Land Registers is supported by useful information on the local land registration environment and a glossary of terminology.

Launch the service > Find out more

Project LINE was sponsored by the Civil Justice Programme.

CLICK ON A COUNTRY FOR MORE DETAIL

Kartendaten ©2013 Google, INEGI, MapLink - Nutzungsbedingungen

Legend:

- Member (with full live connection)
- Member (not or partly connected)
- Non-member (partly connected)
- Non-member (pending countries)
- Non member

Latest news

EULIS omogućuje neposredan pristup zvaničnim zemljišnim knjigama u Evropi. *EULIS* pruža onlajn uslugu profesionalnim, registrovanim klijentima. Pristup evropskim zemljišnim knjigama dodatno je podržan korisnim informacijama o lokalnim zemljišnim knjigama i terminološkim rečnikom.

- Član *EULIS* (direktnom vezom u realnom vremenu)
- Član *EULIS* (nije povezan ili je delimično povezan)
- Nečlan *EULIS* (delimično povezan)
- Nečlan *EULIS* (do stupanja u članstvo)
- Nije član (direktnom vezom u realnom vremenu)

Ta baza podataka je ograničena isključivo na korišćenje podataka u građanskopravne svrhe. Da nije tako, neposrednim uvidom u strane podatke tokom krivičnog postupka bili bi zaobiđeni zahtevi i procedure utvrđeni u sklopu mehanizma za pružanje uzajamne pravne pomoći; stoga nema pravnog osnova za međunarodnu razmenu podataka u policijske svrhe.

3.2. Motorna vozila

Osnovne informacije

Savezna agencija za promet motornih vozila (*Kraftfahrt-Bundesamt – KBA*) vodi Centralni registar motornih vozila (*Zentrales Fahrzeugregister*).¹⁰ Glavni pravni osnov za taj registar jeste član 31. Zakona o drumskom saobraćaju (*Straßenverkehrsgesetz – StVG*)¹¹ i član 30. Uredbe o registraciji vozila i izdavanju saobraćajnih dozvola (*Fahrzeug-Zulassungsverordnung – FZV*)¹².

¹⁰

http://www.kba.de/cln_031/nn_130624/EN/ZentraleRegister_en/ZFZR_en/zfzr_node_en.html?nn=true (na engleskom jeziku).

¹¹ <http://www.gesetze-im-internet.de/stvg/BJNR004370909.html> (na nemačkom jeziku).

¹² http://www.gesetze-im-internet.de/fzv_2011/BJNR013900011.html (na nemačkom jeziku).

U Centralnom registru motornih vozila (prema stanju od jula 2013) registrovano je 51,7 miliona motornih vozila i 6,2 miliona prikolica.¹³

Baza podataka

Centralni registar motornih vozila prikuplja, evidentira i obrađuje podatke o vozilima i vlasnicima koje mu prenesu lokalni organi nadležni za registraciju i osiguravajuće kuće koje osiguravaju motorna vozila. Evidentiraju se vozila koja imaju:

- zvanične registarske tablice;
- izvozne registarske tablice (ranije su to bile carinske tablice);
- registarske tablice automobila oldtajmera;
- sezonske registarske tablice;
- registarske tablice osiguranja (važi za lake motocikle, električne motocikle, mopede, motorizovana invalidska kolica);
- takođe podatke o vlasnicima crvenih registarskih tablica (privremene registarske tablice, tzv. prenosne registarske tablice).

U *KBA* stižu podaci o novim registracijama, promeni vlasništva, deregistracijama, privremenim isključenjima iz saobraćaja i tehničkim izmenama na motornim vozilima i prikolicama.

U Registru motornih vozila prikazani su (samo) osnovni podaci iz kojih se vidi identitet vozila, a ne njegova nabavna cena ili tržišna vrednost. U bazi podataka na ulošcima u Registar nema nijednog podatka koji bi ukazivao na nabavnu cenu. Međutim, već na osnovu tipa i starosti vozila mogu se izvući zaključci o njegovoj tržišnoj vrednosti.

Pristup

Centralni registar motornih vozila deo je šire (onlajn) baze podataka *KBA*, centralnog sistema informacija koje se odnose na saobraćaj (*Zentrale Verkehrs-Informationssystem – ZEVIS*). Sve saobraćajne agencije, policija i carina imaju onlajn pristup toj bazi podataka. Policija je povezana preko policijske mreže *INPOL*, kojoj se pristupa saoko 270.000 policijskih radnih stanica.¹⁴

¹³

http://www.kba.de/cln_031/nn_130624/EN/ZentraleRegister_en/ZFZR_en/zfzr_node_en.html?nnn=true (na engleskom jeziku).

¹⁴ http://www.pcwelt.de/start/gaming_fun/archiv/32947/ (na nemačkom jeziku).

Navigation menu: **Zentrale Register** | Das KBA | Zentrale Register | Statistik | Fahrzeugtechnik | Presse | Punk

Left sidebar menu:
Zentrales Fahrzeugregister
Verkehrszentralregister
Zentrales Fahrerlaubnisregister
Zentrales Kontrollgerätregister
EG-Kontrollgerät
ZEVIS
EUCARIS
Geschützter Bereich für Behörden, Softwareanbieter und Genehmigungsinhaber

Breadcrumbs: > [Startseite](#) > [Zentrale Register](#) > Geschützter Bereich für Behörden, Softwareanbieter und Genehmigungsinhaber

Geschützter Bereich für Behörden, Softwareanbieter und Genehmigungsinhaber

Authentifizierung erforderlich

http://www.kba.de verlangt einen Benutzernamen und ein Passwort. Ausgabe der Website: "KBA-ZentraleRegister-Realm"

Benutzername:

Passwort:

OK Abbrechen

Informationen für Genehmigungsinhaber

Međunarodne veze

EUCARIS je evropski sistem za informacije o motornim vozilima i vozačkim dozvolama.¹⁵ *EUCARIS* je jedinstveni sistem koji zemljama omogućuje da razmenjuju informacije o registraciji vozila i vozačkim dozvolama i/ili o drugim vidovima saobraćaja, sve u kontekstu pomoći u borbi protiv krađa automobila i prevara s registracijama. *EUCARIS* nije baza podataka, već je to mehanizam razmene koji povezuje organe koji su širom Evrope zaduženi za registraciju motornih vozila i izdavanje vozačkih dozvola. *EUCARIS* su razvili i razradili upravni organi pojedinih država.

EUCARIS ne samo da doprinosi sprečavanju, otkrivanju i gonjenju kršenja zakona već je to sistem koji takođe ima izvesnu ulogu u staranju o ažurnosti nacionalnih evidencija motornih vozila i vozačkih dozvola. Brza razmena podataka povećava delotvornost, efikasnost i tačnost administrativnih postupaka i registara.

Snaga sistema *EUCARIS* leži u brznoj i interaktivnoj razmeni podataka; to je od ključne važnosti u borbi protiv krađa automobila i prevara s registracijom i drugim ispravama. S druge strane, to što neko učestvuje u sistemu *EUCARIS* ni u kom slučaju ne znači da on treba da ulaže dodatni trud da bi uneo podatke u centralni sistem.

U nacionalnim registrima prikazani su svi detalji izvornika; isprave mogu biti falsifikovane, ali zato nacionalni registri ne mogu. Neposredan pristup registrima zemalja učesnica obezbeđuje ažurnost informacija.

Administrativni organi, policija, carina, pravosuđe i službe nacionalne bezbednosti mogu sprovesti istrage u svim zemljama učesnicama tokom kontrola na putu i istraga koje se vode u vezi sa saobraćajnim nezgodama, kao i radi sprečavanja terorizma, kriminala i prevara.

Razmena informacija zasniva se na članovima 2. i 9. Ugovora *EUCARIS*, kao i na članu 12. Odluke Saveta EU iz 2008. o prekograničnoj saradnji:

¹⁵ Podaci u ovom odeljku mahom su preuzeti sa: <https://www.eucaris.net/use-of-eucaris> (na engleskom jeziku) ili su zasnovani na tom tekstu.

Automatska pretraga podataka koji se odnose na registraciju motornih vozila

1. Radi sprečavanja i istrage krivičnih dela, kao i drugih kršenja zakona koja spadaju u nadležnost sudova ili tužilaštava u zemljama-članicama koje vrše pretragu, kao i radi održavanja javne bezbednosti, zemlje-članice dozvoljavaju nacionalnim tačkama za kontakt drugih zemalja-članica, kako je to navedeno u stavu 2, pristup sledećim nacionalnim podacima o registraciji vozila, uz ovlašćenje da u pojedinačnim slučajevima automatski pretraže:

(a) podatke o vlasnicima ili operaterima;

(b) podatke o vozilima.

Pretraga se može sprovesti samo na osnovu kompletnog broja šasije ili kompletnog registarskog broja. Pretrage se mogu odvijati samo u skladu s nacionalnim zakonodavstvom zemlje-članice koja vrši pretragu.

2. Radi pribavljanja podataka iz stava 1, svaka zemlja-članica dužna je da odredi nacionalnu tačku za kontakt za dolazeće zahteve. Ovlašćenja nacionalnih tačaka za kontakt zavise od primenljivog unutrašnjeg prava. Detalji o tehničkim aranžmanima za tu proceduru utvrđeni su merama primene iz člana 33.¹⁶

Saglasno gore navedenom propisu, „podaci koji se odnose na vlasnika ili operatera” mogu se automatski pretražiti. Razmenjuju se sledeći podaci:

- Broj dozvole;
- Identifikacioni broj vozila (*Vehicle Identification Number – VIN*);
- ID isprave;
- Datum registracije;
- Dodatna identifikaciona svojstva kao što su boja, proizvođač i komercijalni tip vozila;
- Sva svojstva koja su usaglašena na nivou EU, a na njih je ukazano u dokumentu o motornom vozilu.

3.3. Brodovi i čamci

Osnovne informacije

Uredbom o Registru brodova (*Schiffsregisterordnung*)¹⁷ utvrđen je Registar za razne vrste plovnih objekata, koje učestvuju u unutrašnjem i u pomorskom saobraćaju.

Kada je reč o brodovima za unutrašnji rečni saobraćaj, vlasnici ih moraju upisati u Registar ako im je nosivost najmanje 20 tona. Pomorski brodovi moraju biti registrovani ako im dužina iznosi najmanje 15 metara.

Pored toga, mali plovni objekti namenjeni unutrašnjem saobraćaju (sportski čamci, čamci za odmor i druge svrhe) takođe moraju nositi registarske tablice, što znači da su i oni registrovani i upisani u javni registar.¹⁸

¹⁶ Član 12. Odluke Saveta iz 2008/615/JHA od 23. juna 2008. o jačanju prekogranične saradnje, posebno u borbi protiv terorizma i prekograničnog kriminala, „Službeni list EU”, L 210, 06/08/2008 P. 0001–0011, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:210:0001:01:EN:HTML>; vidi takođe Odluku Saveta br. 2008/616/JHA od 23. juna 2008. o primeni Odluke 2008/615/JHA o jačanju prekogranične saradnje, naročito u oblasti borbe protiv terorizma i prekograničnog kriminala; „Službeni list”, L 210, 06/08/2008 P. 0012 – 0072 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:210:0012:01:EN:HTML> (na engleskom jeziku).

¹⁷ www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/schregog/gesamt.pdf (na nemačkom jeziku).

¹⁸ Uredba o malim plovnim objektima – *Verordnung über die Kennzeichnung von auf Binnenschiffahrtsstraßen verkehrenden Kleinfahrzeugen – KIFzKV-BinSch*,

Sva tri pomenuta registra su decentralizovana. Registar brodova u unutrašnjem rečnom saobraćaju i pomorskih brodova vode okružni sudovi kojih ima 650.¹⁹ Manje tablice (za registraciju manjih domaćih plovila) izdaje 39 nemačkih lokalnih i regionalnih agencija za vodeni i brodski saobraćaj.²⁰

Ne postoji centralna onlajn platforma niti konsolidovana baza podataka – po čemu se ti registri razlikuju od zemljišnih knjiga. Istražitelj bi morao da analizira podatke mnogobrojnih sudova i agencija u Nemačkoj da bi ustanovio da li neko konkretno lice poseduje brod ili čamac (iz matične luke u Nemačkoj).

Baza podataka

Baza podataka brodova strukturisana je na sličan način kao i zemljišne knjige. Ona pre svega sadrži sledeće informacije o plovilu i njegovom vlasniku:

- ime, registarski broj ili neko drugo zvanično određenje, kao i tip plovila;
- godina i mesto izgradnje;
- ime vlasnika.

Registar brodova sadrži (samo) podatke o identitetu plovila, a ne o njegovoj nabavnoj ceni ili tržišnoj vrednosti. U bazi podataka i u odgovarajućim ulošcima nema informacije o nabavnoj ceni. Međutim, na osnovu podatka o tipu plovila i o njegovoj starosti moguće je izvesti zaključak o tržišnoj vrednosti.

Pristup

Na osnovu člana 8. Uredbe o Registru brodova, državne agencije imaju neometan pristup registrima. Kada je reč o registrima s mogućnošću onlajn pristupa, članom 68. Uredbe o sprovođenju Uredbe o Registru brodova (*Verordnung zur Durchführung der Schiffsregisterordnung – SchRegDV*)²¹ predviđa automatski pristup podacima (za državne agencije i druga ovlašćena lica).

Međunarodne veze

Kao i svi drugi podaci, tako su i podaci iz Registra brodova obuhvaćeni odredbama o redovnoj međunarodnoj pravnoj pomoći. Osim instituta pravne pomoći, ne postoji nijedna međunarodna ili evropska platforma. Evropski parlament je još 2001. godine pozvao Evropsku komisiju da ustanovi „Evropski registar brodova“;²² međutim, do sada s tim u vezi nisu preduzeti nikakvi koraci.

3.4. Vazduhoplovstvo

Osnovne informacije

Na osnovu člana 64. Zakona o saobraćaju, Savezna uprava za vazduhoplovstvo vodi Centralni registar letelica i Priručni registar sportskih vazduhoplova. Fizička ili pravna lica registrovana su kao vlasnici u nemačkom vazduhoplovnom registru ako se njihovo prebivalište ili sedište nalazi u Saveznoj Republici Nemačkoj.

<https://www.elwis.de/Freizeitschiffahrt/Verzeichnis-Verordnungen/KfzKV-BinSch.pdf> (na nemačkom jeziku).

¹⁹ <http://www.berlin.de/sen/justiz/gerichte/ag/charl/schiffsregister.html#> (na nemačkom jeziku).

²⁰ <http://www.wsv.de/> (na nemačkom jeziku).

²¹ <http://www.gesetze-im-internet.de/schregdv/BJNR021690980.html> (na nemačkom jeziku).

²² Dokument No. PA\434127EN.doc,

www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/rett/20010910/434127EN.pdf (na engleskom jeziku).

Baza podataka

Saglasno članu 64. Zakona o vazdušnom saobraćaju, Baza podataka pre svega mora da sadrži sledeće informacije o vazduhoplovu i njegovom vlasniku:

- ime, broj ili neku drugu registarsku oznaku i tip letelice;
- ime i adresu vlasnika.

Registar vazduhoplova sadrži podatke (samo) o identitetskim odlikama letelice, a ne o njenoj nabavnoj ceni ili tržišnoj vrednosti. U bazi podataka, kao ni u ulošcima u nju nema informacija o nabavnoj ceni. Međutim, na osnovu informacije o tipu i starosti letelice moguće je izvesti zaključke o njenoj tržišnoj vrednosti.

Pristup

Saglasno članu 64. stav 7. Zakona o vazdušnom saobraćaju, sve državne agencije imaju pristup toj bazi podataka radi sprečavanja javne opasnosti ili radi istrage krivičnih dela. Ne postoji onlajn pristup toj bazi podataka.

Međunarodne veze

Kao i sve ostale informacije, tako su i podaci iz registara vazduhoplova obuhvaćeni odredbama o redovnoj međunarodnoj pravnoj pomoći. Sem te pomoći, ne postoji nijedna međunarodna ili evropska platforma.

3.5. Bankovni računi i računi hartija od vrednosti

Osnovne informacije

Saglasno članu 24c nemačkog Zakona o bankama²³ sve banke u Nemačkoj moraju da vode registar svih bankovnih računa i računa hartija od vrednosti (za berzansku razmenu itd.). Savezna uprava za nadzor finansijskih usluga (*Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht – BaFin*) ima automatski pristup tim registrima. Međutim, registri sadrže samo broj računa, kao i ime i datum rođenja vlasnika, bez ikakvih finansijskih informacija. Ipak, to jeste sredstvo koje istražitelji često koriste da bi utvrdili od koje se banke mogu tražiti bliži podaci o računu određenog lica.

Opis baze podataka

Baza podataka sadrži sledeće informacije:

- broj računa;
- ime i datum rođenja vlasnika ili nosioca prava na raspolaganje računom (ovlašćenog lica).

Po isteku tri godine od zatvaranja računa, podaci moraju biti izbrisani.²⁴

Pristup

Član 24c st. 3–7. Zakona o bankama bliže uređuje automatski pristup bazi podataka:

²³ Član 24c *Gesetz über das Kreditwesen (KWG)* – Nemački zakona o bankama, verzija na engleskom jeziku dostupna na

http://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Core_business_areas/Banking_supervision/PDF/banking_act.pdf?_blob=publicationFile.

²⁴ Häberle, u: Erbs/Kohlhaas, *Strafrechtliche Nebengesetze, KWG § 24c Automatisierter Abruf von Kontoinformationen*, version June 2011, no. 1–6 [Podzakonska akta iz krivičnopravne oblasti (na nemačkom jeziku)].

(3) Po dobijenom zahtevu, BaFin dostavlja informacije unete u dosije saglasno tački 1. prva alineja

[...]

2) organima vlasti ili sudovima zaduženim za pružanje međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima, i na druge načine zaduženima za krivično gonjenje i kažnjavanje krivičnih dela, u meri u kojoj je to neophodno da bi im se omogućilo da ispune svoju zakonsku funkciju,

[...]

BaFin neometano pristupa podacima koji se čuvaju u dosijeima primenjujući automatski postupak i tražene podatke dostavlja agenciji koja je podnela zahtev. BaFin proverava dopuštenost takvog prenosa podataka samo ako za takvu proveru ima poseban osnov. Odgovornost za dopuštenost prenosa podataka snosi agencija koja podnosi zahtev. BaFin može, saglasno članu 4. stav b Saveznog zakona o zaštiti podataka, dostaviti stranim agencijama informacije iz dosijea shodno tački 1. alineja 1. u svrhe utvrđene u alineji 1. Član 9. stav 1. alineje 5. i 6. i tačka 2. primenjuju se mutatis mutandis. Time se ne dovode u pitanje odredbe o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima.

(4) Radi nadzora nad načinom na koji nadležna agencija poštuje propise o zaštiti podataka, BaFin unosi informaciju o vremenu svakog preuzimanja podataka, podacima koji su tom radnjom obuhvaćeni, podacima koji su pritom korišćeni, imenu onoga ko podatke preuzima, referentnom broju i, ukoliko se podaci preuzimaju na zahtev druge agencije, nazivu te agencije i njenom referentnom broju. Na taj način uneti evidencijski podaci ne mogu se koristiti ni u kakve druge svrhe. Ti podaci moraju se čuvati najmanje 18 meseci, a brišu se posle najviše dve godine.

(5) Kreditna ustanova je dužna da, o vlastitom trošku, utvrdi sve procedure potrebne za automatski pristup podacima koji spadaju u njenu nadležnost. To obuhvata, u svakom slučaju u saglasnosti s relevantnim odredbama BaFin, nabavku opreme potrebne za osiguranje poverljivosti i zaštitu od neovlašćenog pristupa, uvođenje pogodnih telekomunikacionih veza i učešće u zatvorenom korisničkom sistemu, kao i trajno održavanje svih tih uređaja.

(6) Kreditna ustanova i BaFin dužni su da primenjuju tehnološki najsavremenije mere za obezbeđenje zaštite podataka i sigurnost podataka, pre svega da bi jemčile poverljivost i integritet preuzetih i drugima prenetih podataka. Najviši tehnološki nivo utvrđuje BaFin u konsultacijama sa Saveznom službom za informatičku bezbednost (Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik) u skladu s postupkom po izboru BaFin.

(7) Savezno ministarstvo finansija može, zakonskom uredbom, dopustiti izuzetke od obaveze prenosa podataka automatskim postupkom. Ono može preneti to ovlašćenje na BaFin odgovarajućom uredbom koja ima snagu zakona.

Međunarodne veze

Navedene odredbe iz člana 24c st. 3–7. Zakona o bankama omogućuju neposredni prenos podataka stranim državnim agencijama dokle god se to odvija u svrhu utvrđenu u stavu 3, alineja 1. člana 24c, gde se pominje član 4b Saveznog zakona o zaštiti podataka,²⁵ kojim se uređuje razmena podataka sa stranim pravnim licima. Osnovni zahtev iz člana 4b jeste da u datoj stranoj državi postoji sličan nivo zaštite podataka, kao i da lice o kome je reč nema neki drugi interes koji bi bio u sukobu s prenosom podataka.

Pored toga, EU svojom direktivom o štednim ulozima²⁶ nastoji da obezbedi da pojedinci koji imaju prebivalište u nekoj zemlji-članici EU (rezidenti), a ostvaruju dohodak od kamate na štednju u drugoj zemlji-članici (kao nerezidenti), budu oporezovani u onoj zemlji-članici u kojoj

²⁵ www.bfdi.bund.de/EN/DataProtectionActs/Artikel/BDSG_idFv01092009.pdf (verzija na engleskom jeziku).

²⁶ Direktiva Saveta 2003/48/EC od 3. juna 2003. o oporezivanju prihoda od kamata na štedne uloge, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0048:EN:HTML>.

imaju prebivalište.²⁷ U tom cilju, isplate kamata izvršene na dan 1. jula 2005. ili posle tog datuma ili (1) postaju predmet obavezne prijave isplatilaca poreskim organima na teritoriji na kojoj se nalazi boravište isplatioca prihoda ili (2) podležu (automatskom) odbitku poreza na onim teritorijama koje su se opredelile da primene metod odbijanja poreza umesto da dostave obaveštenje o isplati prihoda od kamate. Austrija, Belgija i Luksemburg su se opredelile da primenjuju automatski odbitak poreza umesto da razmenjuju informacije. Neke povezane i zavisne teritorije, što se konkretno odnosi na Holandske Antile, Džersi, Gernsi, Ostrvo Men, Britanska Devičanska Ostrva i Ostrva Turks i Kaikos, kao i neke treće zemlje, Andora, Lihtenštajn, Monako, San Marino i Švajcarska takođe će primenjivati porez po odbitku.

Pored toga, podaci kojima raspolaže BaFin predmet su redovne međunarodne pravne pomoći.

3.6. Osiguranje (polise s gotovinskom vrednošću)

Osnovne informacije

Neka osiguranja ne samo da obezbeđuju naknadu onda kada se određeni rizik materijalizuje već sama polisa predstavlja određenu gotovinsku vrednost. To pre svega važi za onaj tip polise životnog osiguranja koja se isplaćuje posle smrti nosioca polise, a istovremeno akumulira vrednost za života nosioca polise. Nosioci polise mogu koristiti gotovinsku vrednost polise kao fond iz koga mogu uzimati pozajmice ili to mogu preneti svojim naslednicima.²⁸ Ne postoji nacionalni registar polisa osiguranja ili nosilaca polisa osiguranja. Međutim, Savezna uprava za nadzor finansijskih usluga (BaFin) može pristupiti podacima o takvim polisama u okviru svog nadzora nad osiguravajućim kućama.²⁹

Baza podataka

Sve osiguravajuće kuće dužne su da vode elektronsku bazu podataka sa informacijama o polisama osiguranja i njihovim nosiocima.

Pristup

Na osnovu člana 80d stav 3. Zakona o nadzoru nad poslovima osiguranja (*Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG*)³⁰ sva osiguravajuća društva dužna su da odrede kontakt osobu za saradnju s policijom na slučajevima pranja novca. Budući da je gotovo svaki slučaj nezakonitog bogaćenja istovremeno i slučaj pranja novca, ta kontakt osoba istovremeno je i osoba preko koje se razmenjuju podaci o gotovinskoj vrednosti polisa osiguranja. Ako pak nije reč o pranju novca, onda se primenjuje opšta klauzula o razmeni podataka iz člana 85. stav 3. VAG: „Nadzorni organi mogu iskoristiti pribavljene informacije [...] isključivo u sledeće svrhe: [...] 5. U okviru postupaka koji se vode pred upravnim sudovima, stečajnim sudovima, organima koji vode krivičnu istragu ili sudovima koji su nadležni za izricanje administrativnih novčanih kazni i krivične predmete.”

²⁷ <http://www.revenue.ie/en/about/publications/eu-savings-directive-withholding-tax.html> (na engleskom jeziku).

²⁸ <http://www.investopedia.com/terms/c/cash-value-life-insurance.asp> (na engleskom jeziku).

²⁹ Vidi Lammer u: Widmaier, Münchener Anwaltshandbuch Strafverteidigung, 1st edition 2006, no. 69 „1. Verfahrensunabhängige Finanzermittlungen” [„Priručnik o odbrani u krivičnim stvarima” (na nemačkom jeziku)]; Tschanett, u: Wabnitz/Janovsky, Handbuch Wirtschafts- u. Steuerstrafrechts, Dritte izdanje 2007, no. 7 – 8 „b) Versicherungsaufsicht” [„Priručnik o privrednom kriminalu i krivičnim delima iz poreske oblasti” (na nemačkom jeziku)].

³⁰ <http://www.gesetze-im-internet.de/vag/BJNR001390901.html> (na nemačkom jeziku, ažuriran); http://www.bafin.de/SharedDocs/Aufsichtsrecht/EN/Gesetz/vag_010512_va_en.html;jsessionid=99483FCB094CD11E8D2D5DF8DDCB7788.1_cid381 (na engleskom, ali tekst nije konsolidovan – član 80d još nije uvršten u tekst).

Međunarodne veze

Podaci koje pribavi BaFin predmet su redovne međunarodne pravne pomoći.

3.7. Finansijske transakcije

Osnovne informacije

Finansijskoobaveštajne jedinice obično motre na dve vrste finansijskih obrazaca da bi otkrile slučajeve pranja novca:

- Transakcije sa sumnjivim odredištem, kao što je, na primer, transfer novca u poreski raj;
- Transakcije iznad određenog utvrđenog maksimuma, na primer, iznad 15.000 evra.

U Nemačkoj sve finansijske ustanove, uključujući osiguravajuća društva (kao i određeni nefinansijski poslovi i profesije) imaju zakonsku obavezu da finansijskoobaveštajnu službu izveste o sumnjivim transakcijama i da registruju identitet transakcija preko utvrđene gornje granice (>15.000 €) u slučaju da FIS docnije vodi istragu o tom licu. Obaveza izveštavanja utvrđena je članom 10. Zakona o otkrivanju prihoda od teških krivičnih dela – Zakona o sprečavanju pranja novca (*Geldwäschegesetz – GwG*).³¹ FIS evidentira i analizira izveštaje o sumnjivim transakcijama i informacije iz izveštaja o gotovinskim transakcijama radi moguće dalje istrage. Svi ti izveštaji predstavljaju dragocen izvor podataka kada treba utvrditi materijalno bogatstvo nekog građanina. Savezna kriminalistička policija (*Bundeskriminalamt – BKA*) jeste finansijskoobaveštajna služba u Nemačkoj i ona poseduje elektronsku bazu podataka o izveštajima koji se odnose na transakcije.³²

Baza podataka

Baza podataka sadrži sledeće kategorije informacija prikupljenih iz izveštaja o sumnjivim transakcijama i izveštaja o transakcijama preko određene gornje granice:³³

- Fizička lica umešana u finansijsku transakciju:
 - o Ime
 - o Državljanstvo
 - o Datum rođenja
 - o Adresa
 - o Zanimanje
 - o Lična isprava koja je korišćena
 - o Ostale odlike identiteta ako nije korišćena lična isprava
- Pravna lica umešana u finansijsku transakciju: informacije o identitetu
- Finansijska transakcija
 - o Zemlja porekla i odredište
 - o Vrsta transakcije
 - o Broj računa
 - o Informacije o bankama

³¹

http://www.bka.de/nr_195368/SharedDocs/Downloads/EN/Subjects_A_Z/FIU/moneyLaunderingAct2008.html (na engleskom jeziku).

³²

http://www.bka.de/nr_195636/EN/SubjectsAZ/FinancialIntelligenceUnit/financialIntelligenceUnit_node.html?_nnn=true (na engleskom jeziku).

³³ Vidi formular za podnošenje izveštaja o sumnjivoj transakciji na adresi:

http://www.bka.de/nr_242046/DE/ThemenABisZ/Deliktsbereiche/GeldwaescheFIU/Veroeffentlichungen/Verdachtsmeldung/FormularFormular.templateId=processForm.html (na nemačkom jeziku).

- Vrsta računa
- Detalji transakcije (iznos, sumnjive okolnosti).

Pristup

Saglasno članu 11. stav 6. i članu 15. Zakona o sprečavanju pranja novca, prikupljeni podaci mogu se koristiti samo za istragu i gonjenje pranja novca i finansiranja terorizma. Međutim, većina dela iz oblasti privrednog kriminala predstavlja predikatna krivična dela za pranje novca, tako da prenos dobiti od privrednog kriminala najčešće istovremeno predstavlja i krivično delo iz oblasti pranja novca. Na taj način, u praksi, samo policija, tužioci i sudovi imaju pristup navedenoj bazi podataka. Međutim, od trenutka pokretanja krivičnog postupka, poreski organi moraju biti informisani u svrhu oporezivanja i gonjenja i oni u tom cilju takođe mogu koristiti podatke iz te baze (član 15. stav 2. Zakona o sprečavanju pranja novca).

Međunarodne veze

Razmena podataka sa stranim finansijskoobaveštajnim službama je privilegovana, budući da nije ograničena na uobičajene (i prilično formalne) kanale uzajamne pravne pomoći (preko ministarstva pravde). Član 11. stav 2. Zakona o sprečavanju pranja novca omogućuje neposrednu razmenu dokle god se podaci o kojima je reč koriste samo za sprečavanje pranja novca:

(2) Savezna kriminalistička policija – Finansijskoobaveštajna služba – saraduje s finansijskoobaveštajnim jedinicima drugih država koje su zadužene za sprečavanje i gonjenje pranja novca i finansiranja terorizma. To je finansijskoobaveštajna jedinica onako kako je definisana u članu 2. stav 3. Odluke Saveta (2000/642/JHA) od 17. oktobra 2000, a u vezi sa ustrojstvom saradnje između finansijskoobaveštajnih jedinica zemalja-članica u oblasti razmene informacija (OJ L 271, p. 4).

(3) Kada je to potrebno radi obavljanja zaduženja koja ima saglasno stavovima 1. i 2. ovog člana, Savezna kriminalistička policija – Finansijskoobaveštajna jedinica – može prikupljati, obrađivati i koristiti podatke o ličnosti saglasno članovima od 7. do 14. i članovima od 27. do 37. Saveznog zakona o kriminalističkoj policiji. U članu 7. stav 2. Saveznog zakona o kriminalističkoj policiji, dužnosti koje su pobrojane u stavovima 1. i 2. biće zamenjene zaduženjima centralne jedinice saglasno članu 2. stav 2. tačka 1. Saveznog zakona o kriminalističkoj policiji. Član 14. stav 1. Saveznog zakona o kriminalističkoj policiji primenjuje se uz odredbu o dopuštenosti prenosa podataka finansijskoobaveštajnim jedinicama drugih zemalja. Savezna kriminalistička policija – Finansijskoobaveštajna služba – može tražiti informacije od Savezne uprave za nadzor nad finansijskim uslugama (BaFin) saglasno članu 24c stav 3. prva alineja tačka 2. Zakona o bankama kada je to potrebno da bi obavila svoje dužnosti sa stavovima 1. i 2.

(4) Savezna kriminalistička policija – Finansijskoobaveštajna služba – može koristiti podatke koje joj dostavi neka finansijskoobaveštajna jedinica druge zemlje isključivo u skladu sa uslovima koje odredi ta finansijskoobaveštajna jedinica koja je podatke dostavila. Ona može uvesti sopstvena ograničenja i postaviti uslove za korišćenje informacija dostavljenih finansijskoobaveštajnoj jedinici neke druge zemlje.³⁴

3.8. Hartije od vrednosti, akcije

Osnovne informacije

Preduzeća koja su izlistana na berzi i učesnici na tržištu moraju poštovati razne odredbe saglasno Zakonu o trgovanju hartijama od vrednosti (*Wertpapierhandelsgesetz – WpHG*);³⁵

³⁴http://www.bka.de/nr_195368/SharedDocs/Downloads/EN/Subjects_A_Z/FIU/moneyLaunderingAct2008.html (na engleskom jeziku).

³⁵ Verzija Zakona na engleskom jeziku:

http://www.bafin.de/SharedDocs/Aufsichtsrecht/EN/Gesetz/wphg_101119_en.html?nn=2821360.

Savezna uprava za nadzor nad finansijskim uslugama („Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht“ – *BaFin*) nadležna je za nadzor i kontrolu njihovog postupanja saglasno propisima.³⁶

Da bi nadzirala poštovanje odredaba o zabrani insajderskog trgovanja, *BaFin* rutinski analizira trgovinske aktivnosti. U tom cilju, ona analizira podatke o svim transakcijama koje se odnose na hartije od vrednosti, a koje institucije za kreditne i finansijske usluge moraju prijaviti saglasno članu 9. Zakona o trgovanju hartijama od vrednosti:

(1) Preduzeća koja se bave pružanjem finansijskih usluga i njihove filijale u smislu člana 53b Zakona o bankama (Kreditwesengesetz) dužna su da podnesu izveštaj nadzornom organu u roku koji ne može biti duži od jednog radnog dana (sa izuzetkom subote) po zaključenju transakcije, saglasno stavu (2), o svakoj transakciji finansijskih instrumenata koji su prihvaćeni kao predmet trgovine na organizovanom tržištu ili su uvršteni u regulisano tržište (regulierter Markt) ili regulisano nezvanično tržište (Freiverkehr) Nemačke berze [...]

(2) Izveštaj mora biti dostavljen nadzornom organu elektronskom poštom sem ako su ispunjeni uslovi iz člana 12. Uredbe Evropske komisije (EC) br. 1287/2006, saglasno kojima izveštaji mogu biti izrađeni na mediju koji omogućuje čuvanje informacija [...]

Pored toga, *BaFin* može pristupiti registru svih računa hartija od vrednosti (vidi gore, odeljak 3.5). Kada je reč o građanima koji ne koriste račune hartija od vrednosti u bankama za trgovanje na berzi, već to obavljaju preko brokera, *BaFin* može pristupiti brokerskim podacima u okviru svog nadzora nad njihovim aktivnostima.

Baza podataka

Elektronska baza podataka *BaFin* sadrži informacije o vrsti transakcije i o identitetu vlasnika depo računa ili nalogodavca.³⁷

Pristup

Saglasno članu 8. Zakona o trgovanju hartijama od vrednosti, službenici *BaFin* treba da obelodane informacije do kojih dođu u svome radu „ako se o tim činjenicama izveštavaju javna tužilaštva ili sudovi nadležni za gonjenje krivičnih predmeta i za gonjenje dela iz oblasti upravnog prava; [...] centralna banka, evropski sistem centralnih banaka ili Evropska centralna banka u svojstvu monetarnih vlasti i drugi državni organi kojima je poveren zadatak nadzora nad platnim sistemima; [...] ako je tim organima potrebna ta informacija (informacije) da bi obavljali svoje dužnosti. Obaveza čuvanja poverljivosti utvrđena u prvoj alineji primenjuje se *mutatis mutandis* na lica zaposlena u tim organima. Ako je sedište organa u drugoj zemlji, navedene činjenice mu mogu biti prenete samo ako taj organ i lica koja on za to zaduži podležu obavezi čuvanja poverljivosti jednako obavezi iz alineje 1.”

Međunarodne veze

Kao što je gore navedeno, *BaFin* može razmenjivati podatke sa stranim policijskim organima ako su oni dužni da poštuju isti nivo poverljivosti koji važi za *BaFin*. Pored toga, podaci iz *BaFin* predmet su redovne međunarodne pravne pomoći.

³⁶ http://www.bafin.de/EN/Supervision/StockExchangesMarkets/stockexchangesmarkets_node.html (na engleskom jeziku).

³⁷ Više detalja može se naći u Aneksu II, tabela 1, Uredbe Komisije (EC) br 1287/2006 od 10. avgusta 2006, kojom se primenjuje Direktiva 2004/39/EC Evropskog parlamenta i Saveta u vezi sa obavezom čuvanja evidentiranih podataka za investicione kuće, izveštavanjem o transakcijama, transparentnošću tržišta, prihvatanjem finansijskih instrumenata kao predmeta trgovine i definisanim uslovima u smislu te direktive, „Službeni list EU”, L 241, 02/09/2006 P. 0001 – 0025, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:241:0001:01:EN:HTML> (na engleskom jeziku).

3.9. Preduzeća i privredni subjekti

Osnovne informacije

Postoje dve vrste registara preduzeća i ostalih privrednih subjekata:

- Privredni registar (*Gewerberegister*);
- Komercijalni registar (*Handelsregister*).

Oba registra su javna. Privredni registar služi isključivo za kontrolu javnosti nad privredom i preduzetništvom, dok Komercijalni registar služi prevashodno u svrhu obaveštavanja u domenu privatnog prava.

Privredni registar

Osnivanje, svako eventualno menjanje i prekid rada preduzeća mora biti evidentirano u lokalnoj službi nadležnoj za privredne subjekte.³⁸ To važi za svako preduzeće, bez obzira na njegov pravni status. Registracija privrednih subjekata vrši se u lokalnoj upravi. Za registraciju je dovoljna samo lična isprava. Sem toga, preduzeće koje je već upisano u Komercijalni registar to treba da dokaže izvodom iz Komercijalnog registra.

Preduzeće sa stalnim sedištem (za razliku od, npr. preduzeća koje vodi trgovački putnik, definiše se kao preduzeće čije se poslovanje trajno ili redovno obavlja u odgovarajućim prostorijama, primerenim za svakodnevni rad. Ne postoji zahtev da se određene prostorije koriste isključivo u privredne ili trgovinske svrhe, već se može poslovati i iz privatnog stana (ako lokalni propisi ne isključuju tu mogućnost).

Ako se poslovanje ne obavlja iz stalnog sedišta, već se to čini u pokretu (kao što je slučaj sa trgovačkim putnicima), mora se tražiti posebna dozvola za takav rad. Dozvola za takav rad može se izdati samo pojedincima, fizičkim, a ne pravnim licima.

Komercijalni registar

Komercijalni registar (*Handelsregister*) u Nemačkoj je javni registar koji sadrži detaljne podatke o svim preduzetnicima i pravnim licima u okrugu koji je tim registrom obuhvaćen (po pravilu je to sudski okrug lokalnog okružnog suda – *Amtsgericht*) mesta u kome se nalazi i viši sud (*Landgericht*).

Komercijalni registar u Nemačkoj ima dva ogranka: ogranak A bavi se ortačkim radnjama, samostalnim preduzetnicima i registrovanim poslovnim udruženjima (*Vereine*) bez akcijskog kapitala. U ogranak B spadaju sva korporativna preduzeća sa akcijskim kapitalom. Zahtevi koji se podnose (za nove upise, izmene i likvidacije) moraju biti dostavljeni u službenoj, beležničkoj formi, u prisustvu javnog beležnika (notara).

Funkcije Komercijalnog registra, kada je reč o dostavljenim informacijama, obuhvataju objavljivanje, ispitivanje, kontrolu i čuvanje (u domenu privatnog prava). Svaka stranka koja se pozove na registar može smatrati da su podaci koji su u njemu sadržani tačni.

Unos podataka u Komercijalni registar obavlja sudija ili ovlašćeni službenik. U mnogima od 16 saveznih pokrajina registar se vodi u elektronskoj formi.

Pravna lica su uglavnom u obavezi da objave svoj godišnji izveštaj tako što će ga poslati u Komercijalni registar. Ta obaveza ne zavisi od veličine preduzeća.

³⁸ Veliki delovi ovog odeljka zasnovani su na tekstu preuzetom sa: http://www.frankfurt-main.ihk.de/english/business/trade_reg_notification/ (na engleskom jeziku) ili su citirani iz tog teksta.

Podaci koji se unose u Komercijalni registar dostavljaju se nemačkom službenom listu (*Bundesanzeiger*) i on ih objavljuje. I novine ponekad objavljuju nove podatke o preduzećima, iako od 2009. godine više nije zakonska obaveza preduzeća da takve podatke objavljuju u redovnoj štampi. Takođe, sva registrovana preduzeća dužna su da dostave svoje godišnje izveštaje listu *Bundesanzeiger*, radi objavljivanja.

Baza podataka

U Privrednom registru sadržani su sledeći podaci:

- Identitet i prebivalište preduzetnika ili pravnog lica koje obavlja poslovanje;
- Adresa preduzeća;
- Vrsta privredne delatnosti.

Ne registruju se finansijske informacije o uloženom kapitalu ili o vrednosti poslovanja. Zaključak o vrednosti može se izvesti samo iz same činjenice da preduzeće postoji i iz dodatnih informacija (poreska prijava itd.).

Komercijalni registar sadrži pre svega sledeće informacije:

- Naziv preduzeća ili samostalne preduzetničke radnje;
- Registrovano sedište;
- Ko zastupa preduzeće (generalni direktor, odbor direktora, nosioci zastupničkih ovlašćenja);
- Akcionari ili vlasnici;
- Osnovni upisani kapital (ako takav postoji).

Finansijske informacije o preduzećima ili trgovinskim radnjama mogu se izvesti na osnovu njihovih godišnjih finansijskih bilansa.

Pristup

Privredni registar vode stotine različitih lokalnih samouprava. Državne agencije mogu zahtevati informacije iz Privrednog registra za svaki pojedinačni slučaj. Radna grupa nacionalne inicijative za e-upravu „*Deutschland-online*“ radi na uspostavljanju standardizovane elektronske platforme za automatski prenos podataka iz svih lokalnih privrednih registara.

Komercijalni registar je onlajn baza podataka koja je otvorena za svakoga. Državne agencije mogu besplatno da koriste onlajn uslugu.

Međunarodne veze

Privredni registar i Komercijalni registar obuhvaćeni su odredbama o redovnoj međunarodnoj pravnoj pomoći.

Strani entiteti mogu preuzeti informacije iz Komercijalnog registra, kao i obični privatni korisnici, ali ne mogu te podatke da koriste u policijske svrhe, saglasno međunarodnim odredbama o pravnoj pomoći (zato što im ti podaci nisu dostavljeni u policijske svrhe).

Direktiva EU 2012/17/EU o povezivanju centralnih i komercijalnih registara, kao i registara preduzeća, od 13. juna 2012, nalaže zemljama-članicama da usaglase i povežu svoje centralne i komercijalne registre kao i registre preduzeća, između ostalog i zato da bi se poboljšao pristup poslovnim informacijama i da bi te informacije postale dostupne građanima na

njihovom maternjem jeziku.³⁹ Saglasno toj direktivi, evropski portal e-Pravosuđe služiće kao jedinstvena evropska tačka za elektronski pristup informacijama iz poslovnih registara. Ta evropska inicijativa se, kada je o nemačkim registrima reč, tiče samo Komercijalnog registra.

Do sprovođenja u praksu Direktive 2012/17/EU, EBR ostaje jedina mreža poslovnih registara koja funkcioniše na evropskom nivou. EBR je počela kao neformalna tehnička saradnja različitih poslovnih registara. Tokom vremena, prerasla je u mrežu poslovnih registara čiji je cilj da ponudi pouzdane informacije o preduzećima širom Evrope. Građani, preduzetnici i javne vlasti mogu se pretplatiti na servise koje pruža EBR, preko poslovnog registra u sopstvenoj zemlji. Pretplatnici mogu da vrše pretragu po imenu preduzeća ili lica i tom pretragom obuhvate sve registre koji su članovi EBR, na osnovu jednog jedinog upita na maternjem jeziku. Kao rezultat pretrage dobijaju konkretan set informacija o datom preduzeću i to na traženom jeziku.

Sada u EBR mreži učestvuju poslovni registri 17 zemalja-članica EU i još pet evropskih zemalja ili zavisnih teritorija. Sve te zemlje su potpisnice Sporazuma o razmeni informacija (*Information Sharing Agreement – ISA*), kojim su se ugovorne strane obavezale da će jedna drugoj omogućiti pristup informacijama arhiviranim u poslovnim registrima. *ISA* je i dalje osnov saradnje između različitih strana.

Na temelju *ISA*, zemlje potpisnice jedna drugoj omogućuju neisključivi pristup podacima arhiviranim u poslovnim registrima i dostavljaju jedna drugoj unapred definisane informacije u vidu standardizovanog izveštaja. Pristup je obezbeđen preko softverskog paketa koji obezbeđuje EBR. Najmanja usluga koju su sve potpisnice *ISA* dužne da pruže jedne drugima jeste da omoguće pretragu po preduzećima i po profilu preduzeća. Pored toga, postoji mogućnost izrade standardizovanih izveštaja za pretragu po ličnosti, ličnim imenovanjima i kompanijskim imenovanjima. Međutim, većina zemalja pruža na uvid i znatno šire informacije.

3.10. Porezi: na prihod, na imovinu itd.

Osnovne informacije

Na osnovu sledećih poreza moguće je izvesti neposredni zaključak o materijalnom stanju, odnosno bogatstvu nekog građanina:⁴⁰

- Porez na prihod građana (rezidenti);
- Paušalni porez na privatni dohodak od kapitala i kapitalne dobiti;
- Porezi na poslovnu delatnost;
- Porez na dohodak korporacije;
- Porez na privrednu aktivnost (*Gewerbesteuer*) (za sve tako registrovane privredne aktivnosti u okviru preduzeća, vidi gore, odeljak **Error! Reference source not found.**);
- Porez na nepokretnosti;
- Porez na prenos nepokretnosti;
- Porez na nasledstvo i na poklon.

Poreska uprava, koja se još zove i Uprava prihoda, jeste javni organ zadužen za procenu i ubiranje poreza. Poreska uprava u Saveznoj Republici Nemačkoj deli se između centralne vlade i vlada saveznih država. Savezno ministarstvo finansija je najviši organ Savezne uprave prihoda.

³⁹ Sledeće informacije navedene su prema: https://e-justice.europa.eu/content_business_registers_at_european_level-105-en.do (na engleskom jeziku).

⁴⁰ http://www.steuerliches-info-center.de/EN/SteuerrechtFuerInvestoren/steuerrechtFuerInvestoren_node.html (na engleskom jeziku)

Njemu su podređeni razni organi koji obavljaju specifične funkcije za koje je nadležna centralna vlast, kao što je Savezna centralna poreska uprava.

Strogo uzev, sistem Savezne uprave prihoda obuhvata Savezno ministarstvo finansija kao najviši organ savezne vlasti, visoke organe savezne vlasti, organe na srednjem nivou, lokalne organe i druga odeljenja, kao što je Centar za obradu podataka i informacionu tehnologiju (ZIVIT). U taj sistem spadaju i organi i nadležstva koji su podređeni Saveznom ministarstvu (npr., Savezna uprava za nadzor nad finansijskim uslugama – *BaFin*).

Baza podataka

Prijave poreza se dostavljaju i ostala komunikacija s poreskim vlastima obavlja preko Centralne nacionalne onlajn platforme, ELSTER.⁴¹ Svi poreski podaci, uključujući sve finansijske informacije, čuvaju se i obrađuju u standardizovanim bazama podataka koje su povezane preko platforme ELSTER.

Pristup

U tehničkom smislu, ELSTER omogućuje svim državnim organima da elektronskim putem razmenjuju podatke s poreskim vlastima. U pravnom smislu, poreski podaci stoje na raspolaganju drugim državnim organima saglasno članu 30. Poreskog zakonika (*Abgabenordnung*)⁴² za potrebe kriminalnih istraga, kako sledi:

<i>(1) Državni službenici dužni su da poštuju tajnost poreskih podataka.</i>   <i>(2) Državni službenici krše tajnost poreskih podataka ako:</i>   <i>1. obelodanjuju ili bez ovlašćenja koriste podatke o okolnostima trećeg lica koje su saznali</i> <i>a) u upravnom postupku, revizorskom postupku ili sudskom postupku u poreskoj oblasti,</i><i>b) u krivičnim postupcima za krivična dela iz fiskalne oblasti ili u upravnom postupku za određivanje novčane kazne zbog poreskih prestupa,</i><i>c) iz drugih razloga, na osnovu obaveštenja pristiglog od Uprave prihoda ili na osnovu obaveštenja o proceni poreza koje im mora biti dostavljeno saglasno zakonu, ili na osnovu potvrde zaključaka donetih u postupku oporezivanja,</i> <i>ili</i>   <i>2. obelodane ili upotrebe, bez ovlašćenja, korporativnu ili trgovinsku tajnu koju su saznali u postupku iz tačke 1,</i> <i>ili</i>   <i>3. elektronskim putem preuzmu, bez ovlašćenja, podatke zaštićene saglasno tačkama 1. ili 2, koji su sačuvani u dosijeu radi vođenja postupka iz tačke 1.</i> <i>(3) Za sledeća lica smatra se da imaju status koji odgovara statusu državnih službenika:</i>   <i>1. lica koja su pod specijalnom obavezom prema državnoj službi (član 11. stav 1. tačka 4. Krivičnog zakonika),</i> <i>1a. lica određena u članu 193. stav 2. Zakona o uređenju sudova,</i><i>2. stručnjaci konsultovani u zvaničnom svojstvu,</i><i>3. nosioci funkcija u crkvama i drugim verskim zajednicama koje spadaju u javno pravne ustanove.</i> <i>(4) Obelodanjivanje informacija iz tačke (2) dopušteno je samo ako je: [...]</i>   <i>2. izričito dopušteno zakonom,</i><i>3. dobijen pristanak lica o kojima je reč,</i>

⁴¹ <https://www.elster.de/index.php> (na nemačkom jeziku).

⁴² http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_ao/englisch_ao.html#p0149 (na engleskom jeziku).

4. reč o informacijama koje služe u sprovođenju krivičnog postupka za krivična dela koja ne spadaju u oblast poreskih krivičnih dela, a same informacije su

a) dobijene tokom postupka vođenog zbog poreskih krivičnih dela ili poreskih prekršaja; međutim, to ne važi za činjenice koje je poreski obveznik obelodanio u vreme kada nije bio upućen u to da je protiv njega pokrenut krivični postupak ili upravni postupak za određivanje novčane globe ili koji je za to već saznao tokom oporezivanja, a pre pokretanja takvih postupaka, ili

b) pribavljene u vreme kada nije postojalo nikakvo potraživanje po osnovu poreza ili odricanjem od prava na neobelodanjivanje informacija;

5. postoji pretežni javni interes da se navedeni podaci obelodane; smatra se da takav pretežni javni interes postoji posebno tamo gde

a) se vodi krivični postupak ili treba da započne krivični postupak zbog krivičnih dela i namernih teških dela protiv života i fizičkog integriteta ili protiv države i njenih ustanova,

b) se vodi krivični postupak ili treba da započne krivični postupak zbog dela iz oblasti privrednog kriminala, koja će, s obzirom na metod koji je u njima primenjen ili s obzirom na razmere štete koja je tim delima prouzrokovana, verovatno izazvati suštinski poremećaj ekonomskog poretka ili bitno podriti poverenje javnosti u integritet poslovanja ili neometano funkcionisanje vlasti i javnih ustanova, ili

c) je neophodno obelodanjivanje da bi se ispravile javno emitovane netačne tvrdnje koje će verovatno bitno podriti poverenje u upravu; tu odluku treba da donese najviši organ Uprave prihoda u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom finansija; pre no što se navedene tvrdnje isprave, treba čuti i stav poreskih obveznika.

(5) Namerno netačne izjave lica o kome je reč mogu biti obelodanjene policijskim organima.

(6) Elektronsko preuzimanje podataka koji su uskladišteni radi vođenja postupka iz stava (2) tačka 1. dopušteno je samo u meri u kojoj služi primeni postupka u smislu stava (2) tačka 1(a) i (b) ili dopustivom prenosu podataka. Radi zaštite tajnosti poreskih podataka, Savezno ministarstvo finansija može uredbom i uz saglasnost Bundesrata odrediti koje tehničke i organizacione mere treba preduzeti da bi se sprečilo neovlašćeno pronalaženje i preuzimanje podataka. Savezno ministarstvo može pre svega bliže odrediti pravila koja bi se odnosila na vrstu podataka čije je preuzimanje dopušteno, kao i na grupu državnih službenika koji imaju pravo na to preuzimanje. Kada se uredbe o kojima je reč odnose na uvozne ili izvozne dažbine ili akcize, sa izuzetkom akcize na pivo, za njih nije potrebna saglasnost Bundesrata.

Međunarodne veze

Saglasno članu 117. Poreskog zakonika, poreski organi imaju pravo da se angažuju na pružanju neposredne međunarodne pravne pomoći u poreskim stvarima:

(1) Poreski organi mogu koristiti međunarodnu pravnu i upravnu pomoć saglasno odredbama nemačkih zakona.

(2) Poreski organi mogu pružiti međunarodnu pravnu i upravnu pomoć na osnovu nacionalno primenljivih međunarodnih sporazuma, nacionalno primenljivih pravnih instrumenata Evropskih zajednica i Zakona o uzajamnoj pravnoj pomoći.

(3) Poreska uprava može, poštujući diskreciju na koju je obavezuje delatnost kojom se bavi, da pruža međunarodnu pravnu i upravnu pomoć na temelju dobijenog zahteva u drugim slučajevima u kojima:

1. postoji osiguran reciprocitet,

2. zemlja molilja jemči da će informacije i isprave koje joj budu dostavljeni biti korišćeni isključivo u svrhu oporezivanja ili u krivičnom postupku zbog poreskih krivičnih dela (uključujući prekršajni postupak) i da će informacije i isprave koji budu dostavljeni biti obelodanjeni samo onim licima, vlastima ili sudovima koji su neposredno uključeni u obradu tog poreskog prekršaja ili gonjenje tog krivičnog dela iz poreske oblasti;

3. država molija jemči da je spremna da izbegne dvostruko oporezivanje dohotka, kapitalne dobiti i imovine na temelju postupka uzajamnog usaglašavanja kroz odgovarajuće prilagođavanje poreske osnovice, i

4. ispunjavanje zahteva nije štetno po suverenitet, bezbednost, javni red i druge suštinske interese savezne države ili njenih političko-teritorijalnih jedinica i nema opasnosti da licima o kojima je reč u Nemačkoj bude naneta šteta nesrazmerna svrsi pravne i upravne pomoći u slučaju da bude obelodanjena neka privredna, industrijska, komercijalna ili profesionalna tajna ili radni proces o kome treba da budu dostavljeni podaci na temelju zahteva.

U meri u kojoj se međunarodna pravna i upravna pomoć tiče poreza koji ubiraju poreski organi saveznih pokrajina, Savezno ministarstvo finansija donosi odluku u saglasnosti s nadležnim najvišim organom dotične pokrajine.

(4) Prilikom realizacije pravne i upravne pomoći, ovlašćenja poreskih organa i prava i obaveze učesnika i drugih lica temelje se na odredbama koje se primenjuju na poreze onako kako su definisani u članu 1. stav 1. Shodno tome, primenjuje se i član 114. Član 91. primenjuje se shodno prema domaćim učesnicima, kada se radi o prenosu informacija i isprava; bez obzira na član 91. stav 1, moraće da se sasluša stav domaćih učesnika kada je reč o pravnoj i upravnoj pomoći vezanoj za poreze koje ubiraju poreski organi saveznih pokrajina, sem ako se radi o PDV ili ako postoje izuzetne okolnosti u smislu člana 91. stav 2. ili stav 3.

(5) U cilju unapređenja međunarodne saradnje, Savezno ministarstvo finansija je ovlašćeno da uredbom, uz saglasnost Bundesrata, počne da primenjuje međunarodne sporazume o uzajamnoj pravnoj i upravnoj pomoći u carinskim stvarima ako obaveze koje se tim sporazumima preuzimaju ne prevazilaze okvir međunarodne pravne i upravne pomoći dopuštene ovim zakonikom.

3.11. Ostale baze podataka

Postoje i drugi državni izvori podataka, koji u sasvim retkim prilikama mogu pružiti uvid ili dati izvesnu naznaku o materijalnom bogatstvu nekog građanina:

- **Nacionalni registar vatrenog oružja** (finansijski je relevantan ako broj jedinica oružja ili tip tog oružja ukazuje na bogatstvo vlasnika): saglasno Direktivi EU o oružju, do 31. decembra 2014. sve zemlje-članice moraju na nacionalnom nivou do 31. decembra 2014. „obezbediti uspostavljanje i održavanje kompjuterizovanog sistema za unos podataka” o vatrenom oružju. Tom direktivom takođe je propisano da svi nadležni organi moraju imati pristup podacima u tom sistemu. Stoga je Nemačka donela zakon kojim se propisuje da do kraja 2012. godine, dve godine pre roka datog Direktivom EU o oružju, bude osnovan Nacionalni registar vatrenog oružja (NWR) (saglasno članu 43a nemačkog Zakona o oružju). Ta oblast je bliže uređena Zakonom o osnivanju nacionalnog registra vatrenog oružja koji je stupio na snagu u leto 2012. godine.⁴³ Centralnu komponentu NWR čine Centralni registar vatrenog oružja, aplikacija za portal i komunikacijski interfejs (*XWaffe-Dienst*). Sistemi za kontrolu oružja koji pripadaju lokalnim vlastima i centralna komponenta komuniciraju isključivo preko vladine mreže koristeći standard *Xwaffe* za razmenu podataka. Zbog toga svi organi nadležni za evidenciju i kontrolu oružja moraju imati sistem koji je kompatibilan sa NWR i moraju imati pristup vladinoj mreži, kao što je infrastruktura *Deutschland-Online*. Policijski i bezbednosni organi mogu dobiti pristup potrebnim NWR podacima preko aplikacije za portal. Za takav pristup potreban je samo odgovarajući pretraživač i tehnička osposobljenost. Sve to je bliže uređeno odredbama Zakona o osnivanju nacionalnog registra vatrenog oružja.⁴⁴ Članovi 10–16. tog Zakona uređuju prenos podataka drugim državnim agencijama, pre svega

⁴³ Veliki delovi ovog poglavlja zasnivaju se na:

http://www.bva.bund.de/cln_321/nn_2341852/EN/Tasks/NWR/node.html?_nnn=true (na engleskom jeziku) ili su neposredno preuzeti iz tog teksta.

⁴⁴ <http://www.gesetze-im-internet.de/nwrg/> (na nemačkom jeziku).

policiji i sudovima, radi krivičnih istraga. Pomenuti zakon sadrži detalje o elektronskom pristupu i o obavezama prema protokolu razmene podataka (član 16).

- **Sudski slučajevi** o parničnim stvarima u kojima se radi i o finansijskim potraživanjima: nacionalna pravosudna onlajn platforma⁴⁵ još ne omogućuje pretragu po ličnosti za parnične predmete. Istražitelj bi zato trebalo da zatraži od određenih sudova (najverovatnije od onih sudova koji su nadležni za lice o kome je reč) da mu odgovore na pitanje da li postoje neki sudski predmeti. Podaci se mogu tražiti od sudova na osnovu opšteg pristupa podacima u krivičnim istragama (vidi dole, odeljak 4).
- Registar dece koja imaju zakonsku obavezu da pohađaju **školu**: Svi lokalni organi kontrolišu da li deca koja su u određenom zakonskom uzrastu pohađaju školu. Ako neko od te dece pohađa privatnu školu, to je takođe evidentirano kod lokalnih vlasti. Prilično visoke školarine za privatne škole (u poređenju s besplatnim javnim školama) već same po sebi omogućuju istražitelju da izvede određene zaključke u pogledu bogatstva roditelja tog deteta. Podaci se mogu zatražiti od lokalnih vlasti na osnovu opštih pravila o pristupu podacima u krivičnim istragama (vidi dole, odeljak **Error! Reference source not found.**).
- **Carina**: Može se dogoditi da je lice o kome je reč uvezlo gotovinu ili dragocenosti i to prijavilo na carini. Podaci iz carinskih deklaracija prikupljaju se i obrađuju elektronskim putem. Carina je deo Poreske uprave. Samim tim, na razmenu podataka s drugim državnim agencijama primenjuju se ista ona pravila koja se primenjuju i na bilo koju drugu informaciju iz oblasti poreza.
- **Autorska prava, patenti, robni žigovi**: ta prava nisu samo imovina, odnosno dobra, već mogu biti i pokazatelj poslovnih aktivnosti, a samim tim i bogatstva vlasnika. Patenti i robni žigovi čuvaju se u javno dostupnim bazama podataka koje se mogu pretražiti na osnovu imena vlasnika;⁴⁶ međutim, vrednost tih prava, koja može biti i izuzetno velika, nije navedena u tim bazama podataka, već nju određuje tržište. Ako vlasnik mora da podnese godišnji finansijski izveštaj (zbog toga što je trgovac, ili zato što prava o kojima je reč poseduje preko preduzeća), onda vrednost tih prava mora biti naznačena.

4. PRISTUP PODACIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Istražitelji i tužioci imaju pristup podacima državnih agencija na osnovu opšte odredbe iz člana 161. Zakonika o krivičnom postupku (*Strafprozessordnung*):⁴⁷

(1) U svrhu iz člana 160, st. (1) do (3) [= istraga], javno tužilaštvo ima pravo da traži informacije od svih organa i da sprovodi sve vrste istraga, bilo samo, bilo preko organa i zvaničnika u policiji, ako ne postoje nikakve druge zakonske odredbe kojima bi se posebno uredila ta njegova ovlašćenja. Policijski organi i policijski zvaničnici dužni su da ispune zahtev ili nalog javnog tužilaštva i u takvim slučajevima imaju pravo da traže informacije od svih organa vlasti.

Ustavni sud je odobrio opšti karakter ove odredbe proglašivši je u dovoljnoj meri podrobnom i ocenivši da ona predstavlja valjanu osnovu za razmenu podataka.⁴⁸

Kao što je objašnjeno gore u trećem poglavlju, policiji i tužilaštvu često je omogućen pristup podacima zahvaljujući konkretnijim propisima (vidi, na primer, detaljnu odredbu u Poreskom zakoniku, o čemu je bilo reči gore, odeljku 3.10, u delu sa podnaslovom „Pristup”). Te

⁴⁵ <http://en.justiz.de/onlinedienste/index.php> (na engleskom jeziku).

⁴⁶ <https://register.dpma.de/DPMAregister/Uebersicht?lang=en> (na engleskom jeziku).

⁴⁷ http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html#p1328 (na engleskom jeziku).

⁴⁸ Odluka Ustavnog suda od 26. maja 1981, BVerfGE 57, 250, 283 = NJW 1981, 1719, 1723.

konkretnije odredbe prvenstveno se primenjuju onda kada bliže uređuju predmet nego što je to slučaj u članu 161. Zakona o krivičnom postupku.

I opšta odredba iz člana 161. Zakonika o krivičnom postupku, i konkretnije odredbe u drugim zakonima obuhvataju sve faze istrage, krivičnog postupka i suđenja uz jednoobrazno ovlašćenje za pristup podacima. Drugačije rečeno, ne postoje neke konkretnije ili restriktivnije odredbe koje bi se odnosile na pribavljanje podataka u nekoj docnijoj fazi, na primer, za vreme suđenja.

5. MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

Postoje dva načina ostvarivanja međunarodne pravne pomoći:

- Opšta pravila o međunarodnoj pravnoj pomoći (Zakon o međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima, relevantne konvencije itd.)
- Konkretno odredbe o neposrednoj pravnoj pomoći određenih državnih agencija i službi (porezi, finansijski nadzor, registar oružja itd.)

Te posebne odredbe opisane su gore u poglavlju **Error! Reference source not found.**

Kada je reč o opštim odredbama, Zakon o međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima (*Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen – IRG*)⁴⁹ primenjuje se na razmenu podataka ako ne postoji neka određenija konvencija, kao što je *UNCAC*, koja preteže nad primenom *IRG*.

Član 59. pod naslovom „Prihvatljivost pomoći” *IRG* od ključnog je značaja za prenos podataka:

(1) Na zahtev nadležnog organa strane države, može se pružiti druga pravna pomoć u nekoj krivičnoj stvari.

(2) Pravna pomoć u smislu stava (1) gore predstavlja svaku vrstu podrške stranom krivičnom postupku bez obzira na to da li taj strani postupak sprovodi sud ili organ izvršne vlasti, odnosno da li pravnu pomoć treba da pruži sud ili organ izvršne vlasti.

(3) Pravna pomoć može biti pružena samo u onim slučajevima u kojima bi nemački sudovi i organi izvršne vlasti mogli jedni drugima da pruže uzajamnu pravnu pomoć.

Shodno rezonovanju iz stava 3, sva ograničenja koja se tiču prenosa podataka u domaćim okvirima važe i za prenos podataka na međunarodnom planu.⁵⁰

Na tehničkom nivou, ne postoje nikakvi posebni uređaji ili sredstva za elektronsku razmenu podataka. Informacije se mogu dostaviti elektronskom poštom ili se može dopustiti pristup elektronskoj bazi podataka, ako to u tehničkom smislu odgovara standardima o zaštiti podataka.

Član 61a *IRG* otvara mogućnost prenosa podataka o ličnosti stranim javnim vlastima:

1. ako bi prenos podataka bez zahteva nekom nemačkom sudu ili nemačkom javnom tužilaštvu bio prihvatljiv,

⁴⁹ http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_irg/index.html (na engleskom jeziku).

⁵⁰ Schomburg, *International Cooperation in Criminal Matters*, („Međunarodna saradnja u krivičnim stvarima”), četvrto izdanje, Minhen 2006, stav 59. br. 46 (na nemačkom jeziku).

2. ako postoje činjenice na temelju kojih se razložno može smatrati da je taj prenos podataka neophodan [...] i
3. ako je javna vlast kojoj se podaci prenose nadležna za primenu odgovarajućih mera iz stava 2, gore.

Član 61a st. 2–4. IRG bliže određuje uslove dovoljne zaštite podataka prilikom prenosa.

Zajednički istražni timovi predstavljaju još jednu mogućnost za međunarodnu razmenu podataka. Takvi timovi dopušteni su saglasno članu 61b.

(1) Ako je tako predviđeno međunarodnim ugovorom, mogu se osnivati zajednički istražni timovi. Članu zajedničkog istražnog tima koga imenuje neka strana država može biti dozvoljeno da vodi istrage pod nadzorom nadležnog člana tima iz Nemačke, ako je to prethodno odobrila država koja ga šalje.

(2) I ostala lica mogu učestvovati u zajedničkom istražnom timu na osnovu zakona država učesnica ili na temelju sporazuma među njima.

(3) Nemački pripadnici organa unutrašnjih poslova koji učestvuju u zajedničkom istražnom timu mogu direktno prenositi informacije koje dobiju tokom obavljanja svoje dužnosti, uključujući podatke o ličnosti, članovima tima koje su tu uputile druge države, dokle god je to neophodno zarad zajedničkog istražnog tima.

(4) Sve dotle dok prenos informacija dobijenih saglasno stavu (3) gore zahteva postojanje konkretnog sporazuma kojim bi se izmenila svrha i namena korišćenja tih podataka, takav sporazum je prihvatljiv ako je bio prihvatljiv zahtev za korišćenje informacija.

Problematično područje predstavljaju podaci koji su predmet neformalnih prenosa podataka iz neke otvorene strane baze podataka u Nemačku. Na primer, neki nemački tužilac pristupi podacima iz javnog onlajn registra zemljišnih knjiga u Gruziji. Prema nemačkim zakonima, ako se bez saglasnosti strane države pribave informacije koje u svom posedu imaju javne vlasti, krši se međunarodno pravo, pa stoga takve informacije ne mogu biti korišćene u krivičnom postupku u Nemačkoj.⁵¹ Druge države primenjuju još strože standarde teritorijalnog integriteta: u Švajcarskoj, ako građanina ispituje advokat koji učestvuje u krivičnom postupku, sam taj čin može biti tumačen kao nešto što po svom karakteru spada u domen javnog prava.⁵² Čak i prenos podataka u stranu državu bez njene saglasnosti može povrediti njen teritorijalni integritet: upućivanje sudskog poziva poštom svedoku koji se nalazi u nekoj stranoj zemlji da bi se on pojavio u sudskom postupku koji se vodi pred domaćim sudom predstavlja, saglasno mnogim zakonima, povredu teritorije te strane države.⁵³

Konvencije koje pretežu nad opštim pravilima kojima je uređeno pitanje uzajamne pravne pomoći pre svega su sledeće:

- Član 50. Konvencije o primeni Šengenskog sporazuma (Evropska unija);⁵⁴
- Konvencija o zaštiti finansijskih interesa Evropskih zajednica i protokoli uz nju (Evropska unija);⁵⁵

⁵¹ Savezni vrhovni sud (BGH), odluka od 8. aprila 1987. – 3 StR 11/87, NJW 1987, str. 2168 i 2171 (na nemačkom jeziku).

⁵² Švajcarski Savezni vrhovni sud, E 114 IV 128, http://www.polyreg.ch/d/informationen/bgeleitentscheide/Band_114_1988/BGE_114_IV_128.html (na nemačkom jeziku).

⁵³ Müller/Wildhaber, Praxis des Völkerrechts, treće izdanje 2001, VII 2 a, 428 (na nemačkom jeziku).

⁵⁴ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(02\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(02):EN:HTML) (na engleskom jeziku).

- Evropska konvencija o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima i protokoli uz nju (Savet Evrope).⁵⁶

6. OPŠTA ZAŠTITA PODATAKA

Navedeni propisi uglavnom već sadrže konkretne odredbe o zaštiti podataka. Kad god, međutim, ti propisi ne obuhvataju sve aspekte zaštite podataka, primenjuju se opšte odredbe Saveznog zakona o zaštiti podataka ("Bundesdatenschutzgesetz" – BDSG)⁵⁷, pre svega sledeće:

Član 10. Automatski postupak pronalaženja i preuzimanja podataka

(1) Automatski postupak pronalaženja i preuzimanja podataka o ličnosti zakonit je sve dotle dok je u skladu sa zakonitim interesima iz Saveznog zakona o zaštiti podataka (BDSG) prema tekstu od 1. septembra 2009, uz izmene i dopune usvojene 2010. godine i sa komercijalnim ciljevima organa o kojima je reč. To nema uticaja na odredbe o zakonitosti pojedinačnog pronalaženja i preuzimanja podataka.

(2) Organi koji su uključeni u postupak dužni su da obezbede mogućnost nadzora nad zakonitošću postupka pronalaženja i preuzimanja podataka. U tom cilju oni su dužni da u pisanoj formi ukažu na:

- 1. razlog i svrhu pokretanja postupka pronalaženja i preuzimanja,*
- 2. treća lica kojima se podaci prenose,*
- 3. vrstu podataka koji podležu prenosu,*
- 4. tehničke i organizacione mere koje treba preduzeti saglasno članu 9.*

U javnom sektoru nadzorni organi mogu utvrditi da su te informacije neophodne.

(3) U slučajevima kada su uključeni organi pomenuti u članu 12. stav 1, Savezni poverenik za zaštitu podataka i slobodu informacija biće obavešten o pokretanju postupka pronalaženja i preuzimanja i o informacijama koje su precizirane saglasno stavu 2. Pokretanje postupka pronalaženja i preuzimanja u koji su uključeni organi iz člana 6. stav 2. i člana 19. stav 3. zakonito je samo ukoliko su za njega dali pristanak savezno ili pokrajinsko ministarstvo zaduženo za organ kome su povereni zadaci evidentiranja i arhiviranja, kao i organ kome je poveren zadatak pronalaženja i preuzimanja.

(4) Za zakonitost pojedinačnog pronalaženja i preuzimanja odgovornost snosi treće lice, ono kome se podaci prenose. Organ koji beleži i arhivira podatke dužan je da ispita zakonitost postupka samo ukoliko postoji razlog za takvo ispitivanje. Taj organ je dužan da obezbedi da prenos podataka o ličnosti može biti proveren barem na osnovu primerenog postupka testiranja po slučajnom uzorku. Ako se kompletna zbirka podataka o ličnosti pronalazi ili preuzima (prerada „u paketima“ - batch processing), dovoljno je obezbediti da je moguće proveriti i kontrolisati zakonitost pronalaženja i preuzimanja ili transfera celokupne zbirke podataka.

(5) Stavovi 1. do 4. ne primenjuju se na pronalaženje i preuzimanje podataka koji su javno dostupni. Javno dostupni podaci jesu oni podaci koje svako može da koristi, uz prethodnu registraciju, dozvolu ili plaćanje naknade, odnosno bez njih.

Član 15. Prenos podataka javnim organima

(1) Prenos podataka o ličnosti javnim organima zakonit je ako

55

http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/protecting_european_communitys_financial_interests/l33019_en.htm (na engleskom jeziku).

⁵⁶ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/030.htm> (na engleskom jeziku).

⁵⁷ www.bfdi.bund.de/EN/DataProtectionActs/Artikel/BDSG_idFv01092009.pdf (na engleskom jeziku).

1. je potreban radi sprovođenja zadatka za koje je nadležan organ koji prenosi podatke ili treće lice kome se podaci prenose, i

2. su ispunjeni uslovi za korišćenje saglasno članu 14.

(2) Organ koji prenosi podatke odgovoran je za obezbeđivanje zakonitosti prenosa. Ako se podaci prenose na zahtev trećeg lica kome se ti podaci prenose, onda odgovornost snosi to treće lice. U tom slučaju, organ koji prenosi podatke dužan je da ispita samo da li zahtev za prenos spada u nadležnost trećeg lica kome se podaci prenose, sem ukoliko postoji poseban razlog za ispitivanje zakonitosti prenosa. Time se ne utiče na član 10. stav 4.

(3) Treće lice kome se podaci prenose može obraditi ili koristiti te podatke u svrhu u koju je prenos izvršen. Obrada podataka ili njihovo korišćenje u druge svrhe zakonito je samo pod uslovima iz člana 14. stav 2.

(4) Stavovi 1. do 3. primenjuju se shodno na prenos podataka o ličnosti verskim udruženjima u skladu sa odredbama javnog prava, ukoliko je osigurano da ta verska udruženja preduzimaju dovoljne mere za zaštitu podataka.

(5) Ako su podaci o ličnosti koji mogu biti preneti saglasno stavu 1. ovog člana povezani sa drugim podacima o ličnosti ili sa nekim trećim lice na način koji onemogućuje njihovo odvajanje bez ulaganja nesrazmerno velikih napora, zakonito je izvršiti i prenos tih podataka, sem u slučaju da ti podaci ili treće lice imaju očigledan pretežni zakoniti interes da ih čuvaju u tajnosti; korišćenje takvih podataka nije zakonom dopušteno.

(6) Stav 5. ovog člana shodno se primenjuje ako se podaci o ličnosti prenose unutar istog javnog organa.